Biuletyn
Polonistyczny

17.08.2017
Data wydarzenia: 14.05.2018 - 16.05.2018
Spoiwa i pęknięcia. Rok 1918 w polskiej pamięci kulturowej

Typ wydarzenia: Konferencja
Miejscowość: Warszawa
Organizatorzy: Wydział Polonistyki UW

Zakład Literatury Polskiej XX i XXI wieku zaprasza do udziału w konferencji naukowej "Spoiwa i pęknięcia. Rok 1918 w polskiej pamięci kulturowej".

W stulecie roku 1918 pragniemy na nowo rozpoznać tamten czas odzyskiwania niepodległości, początków państwa, budzeniu się kraju z więcej niż stuletniej niewoli. Przyjrzeć się upamiętnieniom roku 1918 – zarówno dokonywanym wtedy, jak i po latach, oraz tym, których dokonujemy dzisiaj. Lecz zajmować nas mają zarówno spoiwa, czyli to, co rok 1918 w polskiej świadomości symbolicznie wznosi, łączy, buduje, jak i refleksja nad tym, co Polaków wtedy dzieliło (i dzieli?), namysł nad pęknięciami pamięci, dezawuowaniem legendy, nad palimpsestowym nawarstwianiem się wersji, nad gorzką lekcją historii, czy widmową powtarzalnością polskich „przeklętych problemów”.

Różne modalności myślenia o roku 1918 pragniemy ułożyć w następujące grupy zagadnień do dyskusji:

1. Stopklatka. Rok 1918 jako moment w historii minionego stulecia

Sto lat temu, czy wczoraj – otwarcie roku 1918 na interpretacje. Wobec końca Wielkiej Wojny, wobec rewolucji, w kontekście wojny polsko-bolszewickiej, jako początek scalania Polski pozaborowej, ale i początek sporów wewnętrznych (zamach w Zachęcie), a też w oczach naszych sąsiadów i mniejszości… Rok 1918 wobec wydarzeń września 1939, wobec drugiej wojny światowej, wobec PRL-u i III Rzeczypospolitej. Historyczne przemiany idei „1918” – jej ciągłość w kulturze i wartość narodotwórcza.

2. „O roku ów…”. Symbolika, imaginarium, figury literackie roku 1918

Od faktów do obrazów, czyli rok 1918 w literaturze – jako metafora, fantazmat, fetysz. Rok 1918 jako temat kultury polskiej XX wieku. Wielcy (pisarze) wobec początku II Rzeczypospolitej. Sny o Polsce – od Żeromskiego do…. Duma i wstyd początku państwa. Emocje etnocentryczne i przedstawienia „historycznych

cierpień”. Obrazy Innego w pisaniu o Początku. Cenzury, ironia, przemilczenia. Odmiany i przemiany dyskursu niepodległości.

3. Pamięć radości i pamięć śmietnika. Memorializacje roku 1918

Świat sprzed roku 1918 i po nim. „1918” – miejsce pamięci. Pamięć uczestnika i obserwatora. Polityki pamięci roku 1918. Pamiętanie wobec zagadnień regresu i modernizacji. Wobec centrum i kresów. Wobec narodu i mniejszości. Wobec sprzecznych tradycji. „Obrazy założycielskie” roku 1918 wtedy, później i dzisiaj. Dawniejsze i teraźniejsze upamiętnienia – konkurencja pamięci. „Żywa” pamięć jako zagadnienie – pamięć zablokowana, pamięć powtórzenia, pamięć zobowiązana (za Paulem Ricoeurem). Formy pamięci roku 1918 i formy zapominania; wspomnienia nostalgiczne i lękowe.

Ponieważ zagadnienie jest szerokie, a perspektywa stuletnia, przeto organizatorom zależy na ujęciach syntetycznych i przekrojowych. Nie znaczy to jednak, że wykluczamy case studies czy interpretacje zogniskowane na wybranych tropach, a też przyglądanie się – w kontekście roku 1918 – rozmaitym events, przykładom, opowieściom, szczegółom… Jako inicjację dyskusji spróbujemy zasugerować **kilka pomysłów**, tematów „czekających na podjęcie”, rzeczy, którym warto się przyjrzeć:

- Dyskurs niepodległości w perspektywie psychoanalitycznej: 1918 jako scena pouczenia i jako to, co wyparte.
- Obrazy Początku w poezji i w prozie: „Niepodległość przyjechała dorożką”, „Mundur na nim szary…”, Polska „od dłoni do dłoni”…
- Niepodległość jako zdarzenie, jako marzenie, i jako obowiązek w literaturze dwudziestolecia międzywojennego.
- Idea „1918” w piśmiennictwie lewicy i prawicy. W kręgu myśli Piłsudskiego, Dmowskiego, Żeromskiego…
- Polska odrodzona – w sercu Europy, czy na prowincji Wschodu?
- Anachronizm czy rewolucja? Literackie reprezentacje faktu odzyskania niepodległości - „Odzyskany śmietnik?”, „parszywe podwórko Europy?”, „przepustka do historii?”, „prześniona rewolucja?”, „nowy sarmatyzm?” itp.
- Pamięć uświęcona krwią, czy nieodrobiona lekcja historii. Rok 1918 jako źródło politycznych dogmatów.
- Proroctwa, obietnice i złudzenia. Odzyskanie niepodległości w perspektywie utopii i katastrofy.
- Zdjęcie z 1918 roku. Pociemniałe, zatarte i wyblakłe. Co pamiętamy, a czego nie chcemy pamiętać z roku 1918.
- Obrazy bez źródła – pamięć 1918 roku jako warianty, mitemy, fantazmaty, stereotypy.
- Rzeczypospolite powojenne. Dyskurs niepodległości między monarchiami i totalizmami.
- Awangardy artystyczne wobec roku 1918.
- Rok 1918 i pamięć/niepamięć zaborów. Polska post-galicyjska, post-rosyjska i post-pruska dzisiaj.

- Rok 1918 i kresy – mitologiczne i fantazmatyczne centra polskości.
- Wyznania, wyzwania i świadectwa (za Małgorzatą Czermińską) czyli rok 1918 w autobiografiach, wspomnieniach, dziennikach.
- Odwrócona perspektywa – moment roku 1918 wobec lęku przed planowaniem przyszłości i wobec nostalgii za przeszłością utraconą.
- Postawy ludzkie w roku 1918 – polityczne skrajności, tragiczne błędy, chybione wybory.
- Początek w oczach mniejszości – żydowskiej, ukraińskiej, białoruskiej, litewskiej.

Powyższą listę traktujemy „roboczo”- jedynie jako wskazywane pola rozważań.

Ich ewentualne poszerzenie lub przedefiniowanie jest oczywiście możliwe, potrzebne, mile widziane.

SPRAWY ORGANIZACYJNE

Termin obrad: 14–16 maja 2018 r.

Miejsce obrad: Uniwersytet Warszawski, Krakowskie Przedmieście 26/28, Pałac Kazimierzowski, sala im. J. Brudzińskiego

Termin nadsyłania tematów i abstraktów: 30 października 2017 r.

Organizatorzy poinformują do dnia **1 stycznia 2018**, które spośród zgłoszonych referatów zostaną uwzględnione w programie konferencji.

Organizatorzy służą pomocą w rezerwacji noclegów w hotelu „Hera”

Opłata konferencyjna w wysokości 300 zł obejmuje koszty publikacji książki pokonferencyjnej, materiały konferencyjne oraz uroczystą kolację.

Nr konta bankowego, na które będzie można kierować wpłaty, organizatorzy prześlą w późniejszym terminie.

Komitet organizacyjny:

Prof. dr hab. Tomasz Wójcik

Prof. dr hab. Andrzej Zieniewicz

Dr Jagoda Wierzejska

Dr Karol Hryniewicz

Mgr Paulina Urbańska

Kontakt z organizatorami:

Prof. dr hab. Andrzej Zieniewicz: a.zieniewicz@uw.edu.pl
Dr Karol Hryniewicz: karol_h@wp.pl

Data zgłaszania prelegentów: 29.10.2017 23:00
Do pobrania:

- wydarzenie_2018_spoiwa_formularz-zgloszeniowy.doc
- wydarzenie_2018_spoiwa-i-pekniecia-1918_zaproszenie.doc

Linki:

- http://www.xxwiek.ilp.uw.edu.pl/aktualnosci.html

Słowa kluczowe: historia, pamięć, niepodległość, historia Polski, 1918, formy pamięci